

به نام خدا

نسب و اثبات آن در محاکم

مؤلفان:

ندا شیرازی

سوسن شیرازی

علیرضا شیرازی

باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان واحد آزادشهر، ایران، آزادشهر

سرشناسه	شیرازی، ندا، ۱۳۶۴ -
عنوان و نام پدیدآور	نسب و اثبات آن در محاکم
مشخصات نشر	تهران : هوشمند تدبیر، موسسه پارسا مبتکر گام اول، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۱۸۶ ص؛ ۲۴×۱۷ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۲۷۴-۷۸-۱
وضعیت فهرست نویسی	فیبای مختصر
یادداشت	این مدرک در آدرس http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است.
شناسه افزوده	شیرازی، سوسن، ۱۳۶۵ -
شناسه افزوده	شیرازی، علیرضا، ۱۳۶۲ -
شماره کتابشناسی ملی	۳۷۷۴۶۶۰

عنوان کتاب	نسب و اثبات آن در محاکم
تالیف و گردآوری	ندا شیرازی، سوسن شیرازی، علیرضا شیرازی
ناشر	باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان واحد آزادشهر، ایران، آزادشهر
همکار ناشر	هوشمند تدبیر
مدیر مسئول	مؤسسه پارسا مبتکر گام اول
مدیر اجرایی	محمد قنجر
صفحه آرا	محمد صدیق سپهری نیا
طراح جلد	فاطمه ماهر
سال و نوبت چاپ	سیده محبوبه حسینی
شمارگان	۱۳۹۴ / اول
شابک	۱۰۰۰
قیمت	۹۷۸-۶۰۰-۷۲۷۴-۷۸-۱
آدرس	۱۰۸۰۰۰ ریال
تلفن	میدان انقلاب، ضلع شمال غرب میدان، جنب بانک رفاه، پلاک ۵۹، طبقه ۲، واحد شرقی
وب سایت	۰۲۱-۶۶۵۶۲۰۴۴-۶۶۵۶۲۶۳۹
	www.parsamega.ir

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است.

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۳	مقدمه
فصل اول: ماهیت نسب و اقسام آن	
۱۷	مقدمه
۱۷	مبحث اول: تعریف نسب در لغت و اصطلاح
۲۱	مبحث دوم: اهمیت نسب
۲۴	مبحث سوم: انواع نسب
۲۴	بند ۱. نسب خاص و نسب عام
۲۵	بند ۲. نسب ناشی از نکاح و بدون نکاح
۲۶	بند ۳. نسب مشروع، نامشروع و طبیعی محض
۲۸	مبحث چهارم: نسب مشروع
۲۹	بند ۱. تعریف شبهه
۳۲	بند ۲. اقسام شبهه
۳۴	بند ۳. نسب کودک ناشی از شبهه
۳۵	مبحث پنجم: نسب نامشروع
۳۵	بند ۱. تعریف زنا
۳۷	بند ۲. اقسام زنا
۳۸	بند ۳. نسب کودک ناشی از زنا
۴۲	بند ۴. اثبات نسب پدری ولد الزنا
۴۴	بند ۵. اثبات زنا با یک مرد بیگانه
۴۴	بند ۶. فاصله زنا با ولادت طفل

فصل دوم: شرایط تحقق نسب، ادله اثبات و نفی آن

۴۹	مقدمه
۴۹	مبحث اول: شرایط تحقق نسب در خانواده
۵۰	بند ۱. رابطه زن و شوهری
۵۲	بند ۲. وقوع نزدیکی
۵۳	بند ۳. وقوع نزدیکی بعد از نکاح
۵۵	مبحث دوم: تحقق نسب در خارج از خانواده
۵۷	مبحث سوم: فرق بین کودک مشروع و نامشروع در اثبات نسب
۵۸	مبحث چهارم: راه‌های اثبات نسب
۵۹	بند ۱. ادله اثبات نسب مادری
۵۹	الف) اقرار به نسب
۶۶	ب) شهادت
۷۱	بند ۲. ادله اثبات نسب پدری
۷۲	الف) اماره فراش
۷۸	ب) شرایط الحاق ولد
۸۷	ج) امارات قضایی
۸۸	د) آزمایش خون
۸۹	هـ) قرعه
۹۱	مبحث پنجم: انکار نسب
۹۲	بند ۱. نفی ولد
۹۲	الف) اقسام نفی ولد
۹۴	ب) دیدگاه اهل سنت در مورد نفی نسب
۹۶	ج) نفی ولد در حقوق ایران
۹۹	بند ۲. لعان
۹۹	الف) اسباب لعان
۱۰۱	ب) لعان از دیدگاه حقوق ایران

فصل سوم: آثار و احکام نسب

۱۰۵	مقدمه
۱۰۶	مبحث اول: احکام نسب مشروع
۱۰۷	بند ۱. حرمت نکاح
۱۰۸	بند ۲. حضانت
۱۱۲	بند ۳. تربیت
۱۱۲	الف) مفهوم تربیت

۱۱۳	ب) افرادی که عهده دار تربیت طفل هستند
۱۱۴	ج) فرق حضانت و تربیت
۱۱۶	بند ۴. ولایت
۱۱۶	الف) ولایت در لغت و اصطلاح
۱۱۹	ب) اهل سنت
۱۱۹	بند ۵. نفقه
۱۲۴	بند ۶. توارث
۱۲۵	مبحث دوم: احکام نسب نامشروع
۱۲۵	بند ۱. حرمت نکاح
۱۲۶	الف) امامیه
۱۲۷	ب) اهل سنت
۱۲۹	ج) حقوق ایران
۱۳۰	د) اجازه پدر و جد پدری در نکاح دختر
۱۳۱	بند ۲. عدم حضانت
۱۳۱	الف) امامیه
۱۳۳	ب) اهل سنت
۱۳۳	ج) حقوق ایران
۱۳۴	بند ۳. عدم ولایت
۱۳۶	بند ۴. عدم نفقه
۱۳۶	الف) امامیه
۱۳۸	ب) اهل سنت
۱۳۸	ج) حقوق ایران
۱۳۸	بند ۵. عدم توارث
۱۳۸	الف) امامیه
۱۴۲	ب) اهل سنت

فصل چهارم: مناصب طفل

۱۴۷	مقدمه
۱۴۷	مبحث اول: طهارت و نجاست
۱۴۸	مبحث دوم: تابعیت
۱۴۸	بند ۱. تعریف تابعیت
۱۴۹	بند ۲. تأثیر نسب در تابعیت
۱۴۹	الف) تابعیت نسب مشروع
۱۵۰	ب) تابعیت نسب نامشروع

۱۵۳	مبحث سوم: شناسنامه، نام و نام خانوادگی
۱۵۷	مبحث چهارم: اقامتگاه
۱۵۹	مبحث پنجم: شهادت
۱۵۹	بند ۱. امامیه
۱۶۴	بند ۲. اهل سنت
۱۶۴	الف) شافعیه
۱۶۴	ب) فقهای حنفی، حنبلی و مالکی
۱۶۵	مبحث ششم: ارتداد
۱۶۶	مبحث هفتم: اهمیت نماز جماعت
۱۶۶	بند ۱. امامیه
۱۶۷	بند ۲. اهل سنت
۱۶۸	مبحث هشتم: قضاوت
۱۶۸	بند ۱. شرایط قاضی
۱۶۸	بند ۲. امامیه
۱۷۱	بند ۳. اهل سنت
۱۷۱	بند ۴. حقوق ایران
۱۷۲	مبحث نهم: اجتهاد
۱۷۲	بند ۱. امامیه
۱۷۳	بند ۲. اهل سنت
۱۷۹	فهرست منابع و مآخذ

پیشگفتار

حقوق افراد انسانی اعم از کودک و بزرگسال مدتهاست مورد توجه مجامع حقوقی جهان قرار گرفته است. حقوق کودکان یکی از مهمترین حقوق انسانی است زیرا اگر کودکان از مراقبت و حقوق ویژه ای برخوردار نباشند نمی توانند در سایه ی این حقوق از صحت و سلامت روحی و جسمی برخوردار شده و حضوری مفید و کارساز در جامعه داشته باشند به همین جهت، دین مبین اسلام از همان کودکی، وظایف سنگینی بر عهده پدر و مادر و در ادامه بر عهده ی حکومت گذاشته است تا انسانی مفید و سالم و ثمر بخش تحویل اجتماع گردد. نظام خانواده در اکثر جوامع یک نظام پذیرفته شده است که اعضای آن عبارتند از: پدر و مادر و فرزندان و این فرزندان در نتیجه ی رابطه ی قانونی و شرعی زن و مرد بوجود آمده اند و در مقابل این گروه، عده ای هستند که در اثر رابطه ی آزاد بوجود آمده اند که فرزندان نامشروع (طبیعی) نامیده می شوند.

یکی از بخش های مهم حقوق مدنی که در زندگی هر فرد کاربرد عملی دارد بخش حقوق خانواده است. اهمیت حقوق خانواده از لحاظ علمی و عملی بر کسی پوشیده نیست و فایده و لزوم کتب و نوشته های علمی در این زمینه انکارناپذیر است. علاوه بر آن یکی از مسائل اساسی در حوزه احکام وضعی به ویژه در احوال شخصیه و حقوق خانواده مسأله نسب است، چرا که در بردارنده ی بسیاری از آثار مانند محرمیت، حضانت، تربیت، ولایت، نفقه و ارث می باشد. امروزه مباحث قرابت و اقسام آن و آثار قرابت نسبی و سببی و رضاعی و نیز شرایط سرپرستی کودکان و مباحث نسب و اقسام آن اعم از نسب ناشی از شبهه، زنا و آثار نسب که شامل نگهداری و تربیت اطفال، ولایت قهری، نفقه اقارب و توارث است که هر کدام از زیر مجموعه های حقوق خانواده است.

اسلام به خانواده به صورتی ژرف و گسترده نگریده است و آن را مورد توجه قرار داده است و در قانون گذاری خود او را در اولویت قرار داده است و برای آن بهترین قوانین را وضع کرده است. از آنجا که نسب از اهم مسائل مربوط به خانواده است و طرقی که نسب به وسیله

آنها ثابت می شود بسیارند و در مواردی اختلاف نظر وجود دارد، و با هدف جلوگیری از اختلاط نسب و صیانت آن، طرح چنین بحثی ضروری می باشد.

از آنجا که قطعا کار دست بشر دارای نواقص است، از تمامی مخاطبان عزیز خاضعانه استدعا داریم که با سعه صدر خویش، کاستی‌ها را پوشش داده و نگارندگان را از راهنمایی‌های آموزنده خود در جهت ارتقای کیفی این کتاب محروم نفرمایند.

وبلاگ گروهی حقوقدانان شیرازی: lawyersshirazi.blogfa.com

ایمیل: n_shirazi@ymail.com

www.ketab.ir

مقدمه

یکی از اهداف شریعت اسلامی بقای نوع انسان در زندگی دنیوی است و به منظور آن قدرت میل جنسی در او به ودیعه نهاده شده است، جز آنکه انسان در تمایلات جنسی خود به مانند حیوانات رها نشده و بلکه این امیال باید در مجرائی صحیح وارد شده و تحت نظم و اصولی شایسته باشد تا خانواده را به وجود آورد و تنها وسیله ای که برای ایجاد نسل تشریع شده ازدواج است و اولادی که در نتیجه این ازدواج از نطفه زوجین متولد می شوند به پدر و مادر خود منسوب و این اولین حقی است که اولاد بعد از تولد نسبت به پدر و مادر خود دارند. بنابراین قضیه نسب از مباحث مهم و حساس در شریعت اسلام و زندگی انسان است و شناخت نسب از گذشته ها اهمیت بسیاری داشته است، اسلام نیز برای جلوگیری از اختلاط نسب و صیانت آن، آنرا جزو مصالح ضروری به شمار می آورد.

باتوجه به آنکه احکام بسیاری بر ثبوت نسب مترتب می شود، شریعت احکام ثبوت و کیفیت آن را تحت قواعد و ضوابط مشخصی قرار داده و عادات جاهلیت در اثبات نسب مانند تبنی (یعنی به فرزندی پذیرفتن فرزند فردی دیگر) را باطل اعلام کرد، همچنانکه احکام جدیدی مانند تشریع عده و تحریم کذب برای صیانت و حفظ نسب از اختلاف و ضایع ساختن آن تشریع نمود.

یکی از موضوعات مهم و حقوقی که در تنظیم روابط افراد در جوامع انسانی نقش بسزایی دارد موضوع نسب و الحاق ولد است که با توجه به ناهنجاریهای اخلاقی و رفتاری در روابط جنسی و نا آگاهی برخی افراد از چگونگی رفتارهای جنسی، این پرسش اساسی را فرا روی فقیهان و حقوقدانان قرار داده است که در چه شرایطی نسب ایجاد می شود و در چه شرایطی بین فرد تولد یافته و زن و مردی که در پیدایش او نقش داشته اند رابطه نسبی برقرار می شود؟ نگارندگان در این کتاب قصد دارند ماهیت نسب و ادله اثبات آن را به صورت مشروح مورد بررسی عمیق قرار دهند، همچنین با توجه به اهمیت خاص نسب، حکم وضعی و آثار فقهی و حقوقی مترتب بر آن را با تکیه بر نظرات و دیدگاههای فقهای امامیه، اهل سنت، حقوقدانان و

آیات و روایات وارده در این زمینه بررسی کنند.

تقسیم مطالب کتاب

در این کتاب از نسب، ادله اثبات، آثار و احکام آن در فقه امامیه، اهل سنت و حقوق ایران بحث خواهد شد. برای این منظور در فصل اول ابتدا به بررسی ماهیت و مفهوم نسب و سپس به بیان نسب مشروع و ناشی از شبهه، نسب نامشروع و بررسی حکم تکلیفی این اقسام خواهیم پرداخت. در فصل دوم طرق اثبات نسب ونفی آن را مورد مطالعه قرار خواهیم داد. در فصل سوم آثار مترتب بر اقسام نسب را از نظر فقهای امامیه، اهل سنت و قانون مدنی ایران بیان خواهیم کرد. در فصل چهارم به مناصب طفل در بیش از ۸ مورد با بررسی نظرات مختلف فقهای امامیه، چهار مذهب مهم اهل سنت و هم چنین دیدگاههای حقوق ایران اشاره خواهیم کرد.